

când și când, delicate și tragice premoniții. Întregul dialog dintre clipa întâlnirii și aceea a ieșirii de pe scena vieții se desfășoară coerent, credibil și emoționant, chiar dacă, la premieră, din emoția interpreților, s-au născut și unele momente ușor trenante.

Cea de-a doua premieră, cu *Nora*, de Henrik Ibsen, prilejuiește aceleiași tandem, Radu-Alexandru Nica și Carmencita Brojboiu, ambițiosul proiect al restituirii unui foarte cunoscut și dificil text clasic într-o expresie scenică nontradiționalistă, în care cuvântul este adeseori completat în chip sugestiv ori înlocuit de gestul și mișcările concepute de doi valoroși colaboratori, coregrafii Florin Fieroiu și Hugo Wolf. În distribuție, alături de Pali Vecsei (*Nils Krogstad*) și Gelu Potzzoli (*doctorul Rank*), principalii performeri din *Am angajat un ucigaș profesionist*, își fac apariția tinerele Diana Fufezan (*Nora*), Ofelia Popii (*Kristine Linde*) și Tania Anastasof (*Emmy*, fiica Norei, personaj inventat cu deplin succes de regizor și împlinit cu edificatoare semnificații de foarte tânăra interpretă), împreună cu Adrian Maticoc (*Torvald Helmer*). Tulburător prin ruperile de ritm, prin laconismul și prin momentele sale de o nedisimulată tensiune dramatică, circumscrise unui imens vid de comunicare și de comprehensiune în care sunt cuprinse, ca în plasa unui nevăzut păianjen, și personajele și elanurile sau răbufnirile lor, și reacțiile de o surprinzătoare sangvinitate ori tăcerile abisale ale eroilor, spectacolul își dobândește o indiscutabilă personalitate atât în planul semnificantului scenic, cât și al semnificațiilor, mai apropiate de spiritul și de sensibilitatea publicului de astăzi. Caruselul incompatibilităților dintre protagoniști este găzduit de un imens spațiu alb, o încăpere ca o uriașă colivie, ai cărei pereți poartă urmele unor zgârieturi ale disperării. Există în acest demers și semnele unor ezitări la nivelul interpretării, momente de diluare a tensiunii dramatice fie prin repetarea excesivă și explicativă a unor atitudini (mai ales la începutul spectacolului), fie prin mici inadecvări la tonalitatea vesel-amară a unor scene (noaptea de carnaval), ce atentează la subtilitatea de ansamblu a lecturii regizorale. Ușor retușabile, ele nu împietesc asupra sincerității, cutezanței și profunzimii acestei lecturi scenice care, împreună cu celelalte două spectacole, dă seama de virtuțile spiritului de echipă și ale tineretii intelectuale ce și-au pus amprenta lor binevenită pe producțiile creatorilor Radu-Alexandru Nica și Carmencita Brojboiu, în cadrul unei colaborări pilduitoare, dacă nu chiar providențiale.

Marinela ȚEPUȘ

„Nora sunt eu!”

Așa cum fiecare adolescentă cuprinde în sine o ipotetică actriță, fiecare femeie o ascunde pe... Nora. O fărâmă din acest personaj rămâne pitită în ființa noastră intimă; de cele mai multe ori, nici nu apucăm să ne dăm seama de asta. Doar atunci când se întâmplă să conștientizăm se iscă drama. Ce înseamnă sindromul „Nora”? Prin ce se definește? Primele „simptome” pot fi chiar micile taine ale copilăriei, care, în timp, se completează cu cele ale adolescenței și se

accentuează cu cele ale tinereții. Micul secret al Norei-eroina sunt pralinele. Pe care le ascunde de soțul său. Pe care, probabil, le-a ascuns de tatăl său. Din dragoste. Din respect. Din supunere. Și din ne-supunere. Fiecare pralină ronțăită în ascuns înseamnă – nu-i așa? – (și) un act de revoltă, (și) o mică răzvrătire. Și viața ar fi putut continua așa, banal, fără probleme majore, până la adânci bătrâneți. Numai că ea (viața) are – din fericire, sau din nefericire –, propria strategie, prin care ne trezește subit din amorțeală, obligându-ne să alegem. De la micul secret: pralinele, Nora ajunge la marele secret: polița de asigurare semnată în alb. Pentru a-și putea salva soțul. Un gest remarcabil, făcut, însă, cu inconștientă. Urmarea? Șantajul. Spaima. Decepția. Alienarea. Cuvintele încep să doară și să înstrăineze. Dar viața abia de-acum începe să fie autentică. Te obligă să optezi. Între praline și toate cele enumerate înainte.

Spectacolul Teatrului „Radu Stanca” din Sibiu, cu *Nora* de Henrik Ibsen, în regia lui Radu-Alexandru Nica, de aici pornește. Și merge mai departe, punând / răspunzând (la) o seamă de întrebări. Despre viață. Despre cuplu. Despre nevoi. Despre aspirații. Despre limite. Vedem, la început, pe unul dintre pereții decorului, un reportaj care încearcă să ne pună în temă. Apoi, spectacolul propriu-zis începe într-un spațiu alb, aseptice, o cușcă foarte elegantă sau un salon de spital, în care există doar un minuscul luminator, aproape de tavan, așezat în așa fel încât mai mult să putem bănuși existența cerului, decât să-l și vedem, și o cutie poștală, așezată la îndemână, la vedere, loc al amenințării absolute, pentru că acolo ar urma să ajungă polița incriminatoare. Personajele se mișcă, fără speranță, concentric. Apoi, aleargă (presupus) dezordonat, de colo până colo, după o coregrafie savant alcătuită (Florin Fieroiu, Hugo Wolf); ies și intră prin ușile din fundal, niște găuri negre, dreptunghiulare. O vânzoleală fără rost a unei lumi ce nu-și mai găsește echilibrul. Lipsește comunicarea. Lipsește toleranța. Eroii nu se ating decât rareori, și atunci, accidental. Nu se privesc aproape niciodată. Vorbesc, dar cuvintele trec pe alături, se lovesc de pereți. Există numai câteva momente în care unul simte prezența celuilalt, a celorlalți. Dar, în general, această conștientizare a existenței aproapelui nu face pe nimeni mai fericit. În acest context, sexualitatea pare a deveni un liant. O punte de comunicare. Dar repede ne dăm seama că e numai o defulare rapidă și fără urmă. O oprire de-o clipă, după care se reia goana bezmetică spre niciunde. Este vorba, în montarea lui Nica, despre o mărunță dramă cotidiană: fisurarea vieții unui cuplu oarecare și, mai apoi, ruperea definitivă a acesteia. Verdictul e banal: nepotrivire de caracter. Nora încearcă să-și salveze căsnicia, apoi să salveze măcar aparențele, apoi să se salveze pe sine... Din această luptă, neînsemnată în fond, cineva este totuși, cu adevărat, salvat. Surprinzător, tocmai omul de nimic, șantajistul ordinar. El este convins, până la urmă, să returneze polița. Devine generos. Se umanizează. Lucrurile par să se așeze în făgașul obișnuit. Soțul, după ce o repudiază, e chiar în stare să o ierte pe Nora. Devine și el... generos. Fals generos.

Din substanța piesei ibseniene, regizorul (re)construiește un spectacol al zilelor noastre, cu meandre și profunzimi nebănuite sub coaja groasă a derizoriului. Actualizează mult, dar mereu în limitele impuse de text. Doar câteva artificii (justificate în economia reprezentației, dar neesențiale) – Nora îmbracă, pentru bal, o rochie ca a Madonnei și pregătește un dans ca al acesteia; Doctorul Rank moare de SIDA, nu de cancer – ne fac să zâmbim îngăduitor, nu să le refuzăm cu obstinație.

Actorii sunt performanți, în acest joc subtil dintre aparență și esență. Ei sunt obligați să joace „singuri”, neîntrând în relații directe unii cu alții. Totul e gândit matematic, executat matematic. *Nora* (Diana Fufezan) este, în prima parte a spectacolului, o femeie frumoasă, ușuratică, seducătoare, superficială, câștigând, pe parcurs, noi dimensiuni afective, autenticitate. *Torvald Helmer* – soțul (Adrian Matic) este (doar) obtuz, blazat, marcat de carieră și principii – un burghez oarecare. *Nils Krogstad* – „șantajistul” (Pali Vecsei) e impredictibil, alunecos ca un șarpe, disperat, dezamăgit, ajungând, spre final, să ne impresioneze prin calități profund umane. *Doctorul Rank* (Gelu Potzolli) își așteaptă moartea resemnat-ironic și se bucură, în așteptarea acesteia, de prietenia necondiționată a Norei. *Kristine Linde* (Ofelia Popii) este o luptătoare (vrea cu orice chip s-o salveze pe Nora; îi impune acesteia să-i mărturisească lui Helmer greșeala, reînvie în Nils Krogstad o iubire pierdută pentru a obține polița, dar și ca o încercare târzie de justificare a unui gest de tinerețe). Fetița (Tania Anastasof) e deja o mică Nora, dar și mai marcată de alienare. Este pervers și înduioșător totodată jocul ei erotic cu păpușile. E *micul* său secret. Evoluăm, nu-i așa? Aceștia sunt eroii ibsenieni așa cum i-a văzut Radu-Alexandru Nica. Se recunoaște, însă, în fiecare rol, identitatea actorului care-l interpretează, propriul talent, propriile valențe dramatice.

În totul, a rezultat o producție-eveniment, cu care sibienii au de ce se mândri și care ne face să credem că regizorul va fi curând de tot unul dintre cei mai buni ai generației tinere. Este la a treilea spectacol. Nu a ratat nici unul. Are multă imaginație și o uimitoare putere de (re)creare a unor lumi pe orice fel de partituri. Nu are inhibiții. Are talent și măsură.

Teatrul „Radu Stanca” din Sibiu – *Nora* de Henrik Ibsen. Regia: Radu-Alexandru Nica. Scenografia: Carmencita Brojboiu. Coregrafia: Florin Fieroiu și Hugo Wolf. Reportaj: Radu Nechit. Operator: Octavian Moldovan. Montaj: Adrian Matic. Cu: Diana Fufezan, Ofelia Popii, Tania Anastasof, Adrian Matic, Gelu Potzolli, Pali Vecsei. Data reprezentației: 27 noiembrie 2004.

Andreea DUMITRU

TURANDOT – portretul și imaginea

Operă a fascinației și a excesului, *Turandot* pretinde din partea creatorilor care o sondează, temeritatea și lipsa de măsură a prințului Calaf. Cifrul acestui basm enigmatic pare să se deschidă doar celor care tentează limitele, exploratorilor care se abandonează adâncurilor, indiferenți la controversele iscate de incursiunile lor extravagante. Așa cum se întâmpla în 1974, când Lucian Pintilie imagina, la Théâtre National de Chaillot, o viziune barocă a subconștientului uman, așa cum se întâmpla în 2000, pe scena de la „Bulandra”, când Cătălina Buzoianu analiza fascinată aglutinarea culturilor și a stilurilor teatrale din basmul lui Gozzi. În această familie s-ar putea înscrie, fără îndoială, Victor Ioan Frunză și Adriana Grand, creatori cu simț scenic hiperbolic, stăruitori în dezvoltarea propriilor obsesii. *Turandot*, spectacolul pe care cei doi îl semnează la Teatrul